

Наслеђе₅₃

▶ ЧАСОПИС ЗА КЊИЖЕВНОСТ, ЈЕЗИК, УМЕТНОСТ И КУЛТУРУ
Journal of Language, Literature, Arts and Culture

ГОДИНА XIX / БРОЈ / 53 / 2022
YEAR XIX / VOLUME / 53 / 2022

ФИЛУМ

Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац
Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

САДРЖАЈ

Nikola D. Vujčić WÖRTERBÜCHER ZWISCHEN ÜBERSETZUNG, WORTSCHATZLERNEN UND DIDAKTIK. EINE UNTERSUCHUNG ZUR WÖRTERBUCHBENUTZUNG DER GERMANISTIKSTUDIERENDEN IN SERBIEN	9–26
Тања З. Русимовић ПОКАЗНЕ ЗАМЕНИЦЕ ЗА ИДЕНТИТЕТ КАО АНАКАТАФОРИЧКИ ЕНДОЦЕНТРИЧНИ АНТЕЦЕДЕНТ РЕЛАТИВНЕ КЛАУЗЕ	27–41
Тијана Н. Кукић АНАФОРА И УПОТРЕБА ЧЛАНА У ИТАЛИЈАНСКОМ ЈЕЗИКУ	43–59
Јелена Љ. Спасић ИДИОСТИЛ КОЛУМНИ МОМА КАПОРА У ВОДИЧУ КРОЗ СРПСКИ МЕНТАЛИТЕТ	61–76
Лена З. Нинковић ДИСКУРЗИВНЕ СТРАТЕГИЈЕ У СВЕТЛУ КОГНИТИВНОЛИНГВИСТИЧКОГ ПРИСТУПА: ДИХОТОМНА КОНСТРУКЦИЈА ДРУШТВЕНИХ УЛОГА У МЕДИЈСКОМ И (МЕЗО)ПОЛИТИЧКОМ ДИСКУРСУ	77–93
Tamara N. Janevska THE INTELLECTUAL DOMAIN: CONCEPTUALIZING SOME ASPECTS OF MENTAL ACTIVITY IN ENGLISH AND SERBIAN	95–110
Snežana M. Zečević THE PROJECT-BASED LEARNING APPROACH IN TEACHING ENGLISH AT THE TERTIARY LEVEL OF EDUCATION: CLASSROOM EXPERIENCE	111–127
Георгина В. Фреи УСПЕШНОСТ И ВАРАЊЕ НА Е-КОЛОКВИЈУМУ: ЕВАЛУАЦИЈА ИЗ УГЛА СТУДЕНАТА	129–150
Јелена Б. Бакалуца АНАЛИЗА ДИДАКТИЧКОГ ДИСКУРСА У ФУНКЦИЈИ ПИСАЊА ПРИПРЕМЕ ЗА ЧАС ФРАНЦУСКОГ ЈЕЗИКА	151–167
Милена М. Видосављевић АНАЛИЗА МУЛТИМОДАЛНИХ АКТИВНОСТИ СТУДЕНАТА ХИСПАНИСТИКЕ,	169–184
Ивана Ђ. Ђорђевић О ПОДЕЛИ РЕЧИ НА КРАЈУ РЕДА У ПИСМЕНИМ ЗАДАЦИМА	185–201
Milena M. Kalićanin DIGITAL LITERATURE: DEFINITIONS, EMERGING FORMS, ACADEMIC CONTEXTS	203–214
Ана С. Живковић СИМБОЛИЧКИ И ПОЛИТИЧКИ ИДЕНТИТЕТ БЕОГРАДА И САРАЈЕВА У РОМАНУ <i>ГОСПОЋИЦА</i> ИВЕ АНДРИЋА	215–228

Јелена Б. Ђукић ЕЛЕМЕНТИ ПОПУЛАРНЕ КУЛТУРЕ И ЊИХОВА ФУНКЦИЈА У ДОРУЧКУ КОД ТИФАНИЈА ТРУМАНА КАПОТЕА И БЛЕЈКА ЕДВАРДСА	229–245
Александра Ч. Вукотић ТАЈНЕ УВЕЋАЊА: ТЕХНОЛОГИЈА И ИМАГИНАЦИЈА У ДЕЛУ ДОНА ДЕЛИЛА И МИКЕЛАНЂЕЛА АНТОНИОНИЈА	247–265
Бојан М. Марковић ПОЕЗИЈА ВАСКА ПОПЕ У КОНТЕКСТУ НАСТАВНЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ И УЧЕНИЧКЕ РЕЦЕПЦИЈЕ	267–281
Rosanna Morabito ЗАНАРИЈА ORFELIN E IL <i>CANTINIERE</i> SERBO	283–298
Снежана Ј. Милојевић МУЧЕНИЧКА СМРТ СВЕТОГ КНЕЗА ЛАЗАРА – МЕДИЕВИСТИЧКО ГЛЕДИШТЕ	299–310
Вукашин Д. Милићевић ГОРГОНИЈА	311–324
Јована Р. Пикулић ПРЕФИКС МЕТА У ТЕОРИЈАМА УМЕТНОСТИ	325–339

ПРИКАЗИ

Милка В. Николић ИНТЕГРАЛНОСТИЛИСТИЧКА РЕЦЕПЦИЈА СРПСКЕ БЕЛЕТРИСТИКЕ: НОВА ИСТРАЖИВАЊА У КОНТЕКСТУ ПРЕТХОДНИХ	341–353
Горана Г. Зечевић Крнета ГРАМАТИКА ШПАЊОЛСКОГ ЈЕЗИКА	355–363
Милица Б. Мојсиловић ПОТРАГА ЗА ЧИТАОЦЕМ НА ПЛАНУ КЊИЖЕВНОТЕОРИЈСКЕ ДИЈАХРОНИЈЕ	365–369

АУТОРИ НАСЛЕЂА

Милена М. Видосављевић¹
Институт за српску културу Приштина – Лепосавић

Наслеђе 53 • 2022 • 169–184

АНАЛИЗА МУЛТИМОДАЛНИХ АКТИВНОСТИ СТУДЕНАТА ХИСПАНИСТИКЕ^{2, 3}

Мултимодалност у настави све више придобија пажњу у савременим истраживањима и научној литератури. Она представља посебну комуникацију која се ослања на модове, налик сликама, графиконима, аудио записима, видео записима, мапама итд. који међусобном комбинацијом стварају одређена значења. Како би се модови адекватно комбиновали неопходна је мултимодална писменост. Поменута писменост у настави помаже ученицима да креирају мултимодалне текстове и задатке у дигиталном окружењу. Стога је циљ овог рада да се испита како се студенти прве и друге године студија хиспанистике Филолошког факултета у Београду сналазе у дигиталном окружењу при раду на мултимодалном задатку, на који начин користе дигиталне алате и шпански језик. Студентске презентације представљене су и снимљене путем *Zoom* платформе те су подаци прикупљени помоћу посматрања истраживача. Такође, истраживачка метода која је коришћена за сврхе истраживања јесте анализа аутентичних материјала из наставе. Студенти прве године представили су тему о здрављу на шпанском језику путем *Moodle* платформе, док су студенти друге године презентовали и креирали сопствену виртуелну туру на шпанском језику помоћу *Padlet* платформе. За анализу мултимодалних активности коришћен је критеријум који се односи на употребу модова и креирања мултимодалних текстова. Резултати анализе показали су да се већина студената одлично снашла при изради мултимодалних активности, да је користила модове на креативан начин, као и да је у овом случају било могуће реализовати овакав вид активности јер су студенти поменутог факултета и студијског програма навикли на честу примену нових технологија, радећи на задацима и користећи шпански језик.

Кључне речи: мултимодалност, мултимодална писменост, настава, ученици, страни језици, шпански језик

1. УВОД

Нове технологије изнова и свакодневно мењају образовање и наставу. У прилог томе, јављају се нови приступи и комуникације међу

1 mika_vido_88@yahoo.com

2 Рад је настао у оквиру научноистраживачког рада НИО по Уговору склопљеним са Министарством просвете, науке и технолошког развоја број: 451-03-68/2022-14 од 17. 01. 2022. године.

3 Рад потиче из докторске дисертације под називом „Улога наставника у примени и развоју мултимодалног учења у настави страних језика” која је одбрањена 7. 9. 2021. године на Филолошком факултету Универзитета у Београду, под менторством проф. др Ане Јовановић.

којима се издваја и мултимодалност као феномен комуникације која се ослања на модове или семиотичке ресурсе. Од суштинске је важности знати како радити са модовима, у које спадају текстови, слике, видео и аудио записи, графикони, звукови, боје и слично. Отуда и потреба да се све више истражује поменута тема и у оквиру наставе страних језика, тачније, на часовима шпанског језика.

Наиме, Мегнаси и Гадхи (2019: 127) коментаришу да млађе генерације, назване дигиталне, неретко користе нове технологије, читају и креирају текстове које садрже комбинацију писања, покретних слика, звука и све то путем мобилних телефона, таблета, рачунара. Сходно томе, циљ овог истраживања јесте да се испита како се данашњи студенти млађих генерација сналазе у дигиталном окружењу при раду на мултимодалном задатку, на који начин користе модове, дигиталне алате и креирају мултимодалне текстове користећи шпански језик.

У прилог томе, најпре се у раду даје осврт на појам мултимодалности, модова и мултимодалне писмености, као и на мултимодалне текстове у настави. Надаље је фокус на самом истраживању које је обављено са студентима хиспанистике на Филолошком факултету Универзитета у Београду. Представљена је коришћена истраживачка метода, затим, циљ истраживања, опис метода прикупљања података и критеријум анализе. У наставку су представљена два мултимодална задатка/пројекта студената као и дискусија о добијеним резултатима путем квалитативног истраживања.

2. МУЛТИМОДАЛНОСТ, МОДОВИ И МУЛТИМОДАЛНА ПИСМЕНОСТ

Адами (2016: 451) објашњава да мултимодалност представља комуникацију која се ослања на модове који служе да креирају значења. Наиме, модови налик сликама, звуку, боји, покрету и слично организовани су ресурси који у комбинацији са текстовима креирају одређена значења и као такви заслужују пажњу.

Феномен мултимодалности посматра се из различитих теоријских поставки и у том смислу Џевит (2014) наглашава да се скоро свака фокусира на следеће четири претпоставке: а) свака комуникација јесте мултимодална; б) анализе које су искључиво фокусиране на језик не могу адекватно објаснити одређено значење; ц) сваки је мод специфичан и испуњава комуникативне потребе и д) сви модови заједно се слажу и допуњују приликом креирања значења, те је од велике важности разумети њихове односе како би се разумела порука комуникације.

Дакле, важни елементи мултимодалности, тј. модови, разврстани су у пет категорија од стране *New London* групе 1996. године. Том приликом уврштени су и истакнути елементи визуелног дизајна, аудио дизајна, дизајна језичких елемената, елементи гестикларног дизајна и елементи просторног дизајна. У вези са поменутим, категорија визуелног дизајна укључује слике, боје, фонтове, графиконе, текстове, симболе икона, што

је и уобичајено јер дизајнери мултимодалности радо бирају слике као важне визуелне елементе како би се одређена порука и значење још више истакли (Бао 2017: 80).

Што се тиче аудио дизајна и аудио елемената, Бао (2017: 80) додаје да се они лако идентификују. Овој категорији припадају позадинска музика, материјали за слушање, као и волумен и ритмичност. Њихова улога огледа се у томе да процес читања олакшају и учине још јаснијим. Надаље, Бао (2017: 80) спомиње и елементе лингвистичког дизајна који обухватају обликовање речника, креирање колокација, значења речи, дизајн информационих структура и кохерентних односа, модалитет и транзитивни дизајн. Овој категорији припадају и дизајн интонације, ритма, акцента итд. који се користе за привлачење пажње и представљање детаљних информација.

Коначно, као битне елементе мултимодалности, Бао (2017: 80) представља и гестикуларне елементе и елементе просторног дизајнирања. Наиме, гестикуларни елементи обухватају понашање, гестове, кинестетику и служе да прикажу одређено значење и осећања учесника путем покрета тела у виду става, израза лица, синхронизације усана, погледа и слично. С друге стране, елементи просторног дизајнирања укључују дизајн окружења, на пример, учионице и подешавање мултимодалних креација, односно, производа ученика израђених током њихових активности и задатака.

С тим у вези, неопходно је осврнути се и на мултимодалну писменост која је у вези са мултимодалношћу и модовима. Ова врста писмености представља способност употребе поменутих модова и уз помоћ ње могуће је распоредити модове у складу са контекстом. У прилог томе, Ван Лувен (2017: 118) закључује да је мултимодална писменост заправо заснована на знању о томе шта се све може урадити са модовима и на који се начин могу укључити у мултимодалне текстове како би истакли одређену поруку.

3. МУЛТИМОДАЛНИ ТЕКСТОВИ

Крес и Ван Лувен (1996) објашњавају да је комуникација кроз историју одувек била мултимодална али да се највећа важност придавала вербалном језику и писању. Данас је пак утицај нових технологија променио комуникацију и креирање текстова, те се све више уочава да су текстови мултимодални и да је неопходно више модова како би се објаснило одређено значење. Уз помоћ многобројних платформи и сајтова, мултимодалне текстове могуће је објављивати како би били видљиви разноврсној публици у дигиталном окружењу.

Мултимодални текстови део су наше свакодневнице, те и наставе и образовања, и они креирају значења путем употребе више модова попут боја, слика, звука и тако даље. С тим у вези, Ван Лувен (2008) скреће пажњу на то да ова врста текстова, такође, знатно утиче на употребу језичких ресурса. Наиме, писање мења своје досадашње функције, те је, на пример,

лексика интегрисана у визуелне синтагме, води се рачуна о фонту слова, користе се хиперлинкови, док се говорна комуникација одвија путем видео-чета, користи се режим слике и остале интерактивне функције као у коментарима на *Facebook*-у. У том погледу, овакав измењен семиотички пејзаж, како Адами (2016: 453) описује, суштински доприноси да мулти-модалност буде видљива и присутна као феномен савремене комуникације који објашњава данашње стварање значења у комуникацији.

У циљу стварања мултимодалних текстова, Џевит и Крес (2003) дефинишу четири аспекта у виду материјалности, оквира, дизајна и продукције. Материјалност обухвата ресурсе који су неопходни да се представи значење мултимодалних текстова као што су фотографије, музика, идеје, концепти, како би се што веродостојније истакла одређена порука на више начина.

Што се оквира тиче, Крес и Ван Лувен (2001) наводе да служи да дефинише на који начин визуелне композиције функционишу заједно, како су поређане, да ли су повезане или су у дисконтинуитету. Веб страницама, *Power Point* презентацијама, дигиталним филмовима у којима мултимодални текстови доминирају, оквир или *framing* неопходан је како би се боље изабрале и поставиле слике, при чему се води рачуна о њиховој величини, као и о тексту и типу фонта, а све са сврхом постизања пласирања што јаче поруке широј публици. Зато је и улога креатора мултимодалних текстова управо у томе да размотре сваки детаљ и како сваки од ових елемената међусобно координира са осталима јер од тог односа зависи како ће се тумачити одређена порука.

Надаље, Крес и Ван Лувен (2001) описују дизајн као концептуалну страну изражавања која се односи на то како људи користе материјале који су им доступни у одређеном моменту. На крају, под продукцијом се подразумева готов производ или сам текст на веб страници, филму, поткасту, али и техничке вештине, неопходне за његово стварање у дигиталном окружењу.

Имајући у виду наведено, циљ овог истраживања јесте да се испита на који начин студенти филологије, у нашем случају студенти шпанског језика, креирају мултимодалне текстове, примењују модове, развијају мултимодалну писменост. Надаље је фокус на истраживачкој методи, циљу овог квалитативног истраживања, опису метода прикупљања података, критеријуму анализе, два мултимодална задатка, резултатима и дискусији.

4. КВАЛИТАТИВНО ИСТРАЖИВАЊЕ

Квалитативно истраживање у образовању Халми (2013: 203) дефинише као специфично подручје истраживања које обухвата сложени и међусобно повезани скуп сродних термина, појмова и претпоставки. Основа од које се креће са дефинисањем квалитативног истраживања јесте да је то мултипарадигматско и мултиметодско усмерено истраживање које обухвата натуралистички и интерпретативни приступ

предмету проучавања. Под поменутиим се подразумева да се квалитативна методологија искључиво бави проучавањем актера у одређеном социјалном контексту са циљем да се разуме и представи смисао и значење њихових доживљаја, радњи, искустава (Халми 2013: 203).

С тим у вези, Круљ (2019: 50) наглашава да процес квалитативног истраживања подразумева природно окружење, где се хипотезе и теорије не постављају априори, већ су истраживачи примарни инструменти приликом прикупљања података. У квалитативном истраживању сагледава се целокупни процес истраживања, подаци су дескриптивни а и интерпретација се врши из угла субјекта истраживања.

Једна од истраживачких метода квалитативних истраживања јесте и анализа аутентичних материјала из наставе која је коришћена за сврхе овог истраживања. Наиме, овом методом анализирани су мултимодалне активности студената. Прикупљање података за анализу реализовано је путем *Moodle* и *Zoom* платформе где су студенти представљали своје мултимодалне пројекте, тј. аутентичне материјале из наставе у дигиталном окружењу.

Дакле, студенти прве и друге године основних студија хиспанистике Филолошког факултета у Београду у оквиру предмета Савремени шпански језик Г-2 и Г-4 имали су задатак да ураде пројекат у дигиталном окружењу током месеца априла и маја 2020. године.

Најпре, главни циљ оба предмета јесте развој опште комуникативне компетенције, активности усмене и писане рецепције шпанског језика у складу са нивоима А2 и Б1.2 према Европском референтом оквиру, као и стицање основних знања о хиспанском социокултурном окружењу. Осим писмене и усмене комуникације на шпанском језику, студенти уче на који начин да анализирају и управљају информацијама и у дигиталном окружењу као и како да користе *Moodle* платформу приликом рада на неком од пројеката. С тим у вези, у оквиру ових предмета, путем активности, утиче се на развој и стицање језичких знања, аутономног учења, кооперативног учења, критичког мишљења, при чему мултимодалне активности могу бити од велике користи за подстицање свега горе наведеног.

4.1. ЦИЉ ИСТРАЖИВАЊА, ОПИС МЕТОДА ПРИКУПЉАЊА ПОДАТАКА И КРИТЕРИЈУМ АНАЛИЗЕ

Имајући у виду циљеве програма наведених предмета, поменути студенти изабрани су да учествују у истраживању јер су од самог почетка студирања у контакту са учењем у дигиталном окружењу путем *Moodle* платформе, где преузимају наставне материјале, достављају своје радове, раде тестове, користе дигиталне информације и модове попут текстова, фотографија, аудио и видео садржаја. Све ово говори у прилог томе да студенти константно усавршавају дигиталне компетенције док уче и усвајају шпански језик.

Сходно поменутом, циљ истраживања и наредне анализе јесте управо да се испита како се студенти сналазе у дигиталном окружењу при раду на мултимодалном задатку, на који начин користе дигиталне алате и шпански језик.

Стога, на основу дате сагласности Катедре за иберијске студије на Филолошком факултету за анализу оба мултимодална задатка у наставку је представљена квалитативна анализа аутентичних материјала, то јест, студентских мултимодалних задатака. Подаци су прикупљени помоћу посматрања. Наиме, због пандемије Ковид-19 настава је током летњег семестра 2020. године реализована у онлајн окружењу, те су студентске презентације биле представљене и снимљене путем *Zoom* платформе. Ово је омогућило да се као инструмент користе теренске белешке, у онлајн окружењу, које су помогле у представљању података. Дакле, подаци су се прикупљали посматрањем снимљених презентација што указује на то да није било директног учешћа истраживача.

Како би се испитало на који се начин студенти сналазе у дигиталном окружењу, као предиспитна обавеза у оквиру горе поменутог предмета, задата су два мултимодална пројекта који су студенти одрадили самостално или у групама. У првом пројекту, који су радили студенти прве године, фокус је био на презентовању теме о здрављу на шпанском језику те је као формат излагања био изабран блог у оквиру *Moodle* платформе јер садржи широк спектар визуелних ресурса као и опције за креирање садржаја. У другом пројекту, студенти друге године основних студија добили су задатак да презентују или креирају сопствену виртуелну туру на шпанском језику, па је као формат излагања била изабрана *Padlet* платформа која је налик огласној табли те је погодна за креирање и дељење дигиталног садржаја.

За анализу мултимодалних активности коришћен је критеријум који се односи на употребу модова, као кључног елемента мултимодалности и критеријум који са тиче креирања мултимодалних текстова. Стога, коришћен је критеријум у вези са елементима мултимодалности креиран од стране *New London* групе (1996) који је Бао (2017: 80) додатно образложио. Дакле, категорије које су коришћене у анализи јесу категорија визуелног дизајна, аудио дизајна и дизајна језичких елемената. Такође, ослањамо се и на четири аспекта који издвајају Џевит и Крес (2003) и Крес и Ван Лувен (2001) и то у виду материјалности, оквира, дизајна и продукције са циљем креирања мултимодалних текстова.

4.2. ПРОЈЕКАТ 1: БЛОГ О ЗДРАВЉУ

У процесу креирања блога о здрављу студенти прве године су користили *Moodle* платформу и опцију у оквиру ње под називом *Wiki*. Поменута опција представља веб страницу коју свако може да постави или промени што омогућава заједничко креирање докумената и тиме подржава колаборативни приступ учења. Дакле, студенти су у групама, од три до пет чланова, креирали сопствени блог који је садржао бујицу

идеја (шп. *lluvia de ideas*), текст од минимум 50 речи где су студенти пружали савете у кондиционалу и упутства у императиву, као и илустрације и видео садржаје на тему здравља.

Укупно су реализоване 22 активности, а у изради ових задатака учествовало је 87 студената прве године. Првобитни план био је да студенти своје активности поставе на платформу *Moodle*, што је и већина студената учинила. Међутим, један мањи број студента, због техничких проблема, није успео да то уради, те су задаци предати у *PowerPoint*-у и послати путем електронске поште.

Табела 1. Анализа студентских блогова по параметрима мода и дигиталних алата

Блогови и група студената	Мод текста	Мод слика и илустрација	Мод видео садржаја	Мод аудио садржаја	Youtube	PowerPoint	Moodle – Wiki
1. блог група (3)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
2. блог група (5)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
3. блог група (5)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
4. блог група (5)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
5. блог група (3)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
6. блог група (3)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
7. блог група (3)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
8. блог група (5)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
9. блог група (5)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
10. блог група (4)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
11. блог група (5)	✓	/	✓	✓	✓	/	✓
12. блог група (4)	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
13. блог група (2)	✓	/	✓	✓	✓	/	✓
14. блог група (3)	✓	/	✓	✓	✓	/	✓
15. блог група (4)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/
16. блог група (3)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/
17. блог група (5)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/
18. блог група (5)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/
19. блог група (4)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/
20. блог група (4)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/
21. блог група (3)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/
22. блог група (4)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/

Као што се може приметити у табели, у првој мултимодалној активности већи проценат студената користио је модове који су им понуђени у претходним инструкцијама. Дакле, студенти су у изради својих блогова користили текстове, фотографије, видео и аудио садржаје, док су од дигиталних ресурса користили *YouTube* канал а мултимодалне активности представили у *PowerPoint* презентацијама и на *Moodle* платформи у оквиру сегмента *Wiki*.

Може се закључити да је прва категорија визуелног дизајна коју *New London* група и Бао издвајају као први елемент мултимодалности задовољен скоро у свим студентским блоговима. Изузетак су 11, 13 и 14. блог у којима је коришћен текст, али нису коришћене фотографије, што је негативно утицало на дизајн самог блога и визуелни део ових пројеката. У осталим блоговима студенти су у складу са овом категоријом користили слике, илустрације, текстове и визуелним елементима истакли поруку у вези са датом темом.

Следећа категорија мултимодалности односи се на аудио дизајн. У свим блоговима коришћени су видео и аудио елементи у виду постављених хиперлинкова како би се о теми здравља више сазнало на шпанском језику, што говори да су студенти тражили додатне информације, анализирали, селектовали и на тај начин развијали сопствене дигиталне компетенције. Користећи модове у складу са овим критеријумом, студенти су унапредили процес излагања теме, учинили је јаснијом и свеобухватнијом.

Осим што су студенти визуелно и аудитивно представљали теме, такође су се фокусирали на елементе лингвистичког дизајна према критеријуму мултимодалности. Наиме, студенти су морали водити рачуна о употреби шпанског језика, креирању реченица, кохерентности текста, на шта се Безмер и Крес (2008: 171–172) посебно фокусирају када објашњавају да модови имају различите модалне ресурсе. С тим у вези, писање обухвата граматичке, синтаксичке, лексичке ресурсе, као и графичке ресурсе у виду врсте фонта, величине, док се, такође, при писању може користити и ресурс боје. У том смислу, студенти су водили рачуна о свим поменутих модалним ресурсима када су креирали садржаје, то јест, о граматички, синтакси, лексички, али и о фонту, величини фонта, бојама како би привукли пажњу и истакли значење свог пројекта.

С друге стране, према Џевит и Крес (2003) и Крес и Ван Лувен (2001), у скоро свим блоговима задовољен је аспект материјалности која обухвата коришћење фотографија. Међутим, изузетак су три блога у којима се нису користиле слике.

Што се тиче аспекта оквира, већина студената водила је рачуна о томе да визуелни елементи буду повезани, тј. да фотографије буду адекватно постављене. Уједно, студенти су пажљиво промислили фонтов текстова као важан детаљ мултимодалних текстова. Дакле, већина студената била је фокусирана и на детаље при раду на пројекту што и јесте њихова улога. Имајући у виду да су креатори и организатори, циљ студената био је да повежу све мултимодалне елементе како би на што бољи начин пренели поруку публици.

Водећи рачуна о материјалности и оквиру, студенти су такође били усредсређени и на аспект дизајна јер су приликом процеса блогова бирали, анализирали и селектовали текстуални материјал о здрављу на шпанском језику који су нашли на интернету, водећи рачуна и о његовом дизајну.

На крају, аспект продукције под којим се подразумева готов производ, тј. мултимодалан текст на блогу као и неопходне техничке вештине, делимично су задовољене од стране студената. Наиме, првобитни задатак био је да се све активности поставе на *Moodle*, у оквиру опције *Wiki* која је у овом задатку служила као платформа за постављање блогова. Међутим, одређени технички проблеми, као и немогућност студената да поставе своје прилоге, утицале су на то да је половина пројеката представљена у виду *PowerPoint* презентација. Иако је техничка подршка недостајала и студентски радови нису презентовани у дигиталном окружењу у виду блога, квалитет пројеката чак је и бољи у односу на пројекте који су постављени на *Moodle*, јер је коришћено више различитих модова како би порука коју су желели да пренесу била комплетнија и свеобухватнија.

Ово може бити и последица тога што су се студенти осећали комотније и сигурније у раду са *PowerPoint* презентацијама, док су на *Moodle*-у први пут радили у оквиру опције *Wiki*, те је фокус био не само на садржају и модовима већ и на техничким сегментима. Упркос томе, студенти су стицали нова техничка знања што једним делом и јесте циљ датих пројеката. Наиме, опција *Wiki* на *Moodle*-у свакако је бољи избор за организацију свих модова и систематског приказа теме у вези са здрављем.

4. 3. ПРОЈЕКАТ 2: ВИРТУЕЛНА ТУРА

Тема пројеката студената друге године била је виртуелна тура одређеног места. У процесу обављања поменутих пројеката коришћене су колаборативне образовне платформе *Moodle* и *Padlet*, затим *PowerPoint* презентације, *YouTube* канал, као и *Zoom* апликација за видео конференције. Студенти су имали могућност да изаберу да ли ће радити индивидуално или у пару, а требало је да се одреде за једну од две понуђене варијанте пројектног задатка. Наиме, студенти су бирали да ли ће представити виртуелну туру неког места са шпанског говорног подручја или ће пак сами креирати туру неког места, града, музеја, парка, образовне установе итд. Студенти који су изабрали прву опцију морали су да опишу руту, анализирају и представе је у мултимодалном облику, то јест, путем модова као што су текст, фотографије, мапе, аудио и видео садржаји. С друге стране, студенти који су изабрали другу могућност креирали су сопствену, оригиналну виртуелну руту одређеног места и имали задатак да напишу опис, искористе мапе и мултимодалне елементе попут текстова, аудио и видео садржаја, фотографија. Укупно је одрађено 37 активности, тј. виртуелних рута и учествовало је 62 студента.

Резултате рада и крајње „производе” студенти су представили служећи се наведеним дигиталним платформама. Студенти су на *Padlet*, *PowerPoint* и *Youtube* постављали текстове, фотографије, видео садржаје, мапе, музику, док су резимеа виртуелних тура са везом (хиперлинком) постављали на *Moodle* платформи. Коначно, преко *Zoom* платформе студенти су усмено представили своје виртуелне туре на шпанском језику.

При раду на виртуелним турама, задатак студента био је и да воде рачуна о јасноћи презентације и укључивању релевантних информација, опису процеса израде пројекта, квалитету употребе шпанског језика, атрактивности и креативности пројекта, коришћењу персуасивног дискурса и адекватном учешћу свих чланова групе (у случају колаборативног рада).

Дакле, као што је представљено у Табели 2, студенти су за своје мултимодалне пројекте користили најпре текст у виду описа и извештаја на шпанском језику, затим фотографије, како личне тако и слике које су пронашли на интернету у вези са датом темом. Такође су од модова користили онлајн мапе, као и интерактивне, видео и аудио садржаје користећи *Youtube* канал, интернет странице и друге платформе. Један део студената одлучио се да своје готове производе, тј. пројекте прикаже путем *PowerPoint* презентација, док је други део искористио предности платформе *Padlet* која пружа много више могућности за интерактивни приказ теме што је једна одлика мултимодалног окружења.

Најпре, критеријум визуелног дизајна у оквиру мултимодалности који *New London* група и Бао издвајају као први елемент, скоро је у свим студентским виртуелним рутама задовољен. Изузеци су пројекти *Londres* и *Parque de Retiro* у којима су недостајали текстуални описи. Према овој категорији студенти су при изради својих мултимодалних задатака користили фотографије, боје, различите фонтове како би што више истакли поруку и значење своје теме. Студенти су се трудили да визуелно привуку пажњу своје публике и креирају јединствени визуелни идентитет својих виртуелних тура.

Надаље, за разлику од визуелног дизајна виртуелних тура на шта су студенти посебно обратили пажњу користећи текстове и фотографије, елементе аудио дизајна у које спадају аудио елементи и видео садржаји, користила је само половина студената у својим мултимодалним активностима. Наиме, студенти који су користили *Padlet* платформу више су се одлучивали за аудио и видео садржаје, јер интерактивна платформа има опције које олакшавају приступ и видљивост таквим садржајима. У тим случајевима, студенти су могли да додатно објасне своје теме, да је представе и учине динамичнијим помоћу поменутих модова и у складу са мултимодалним излагањем.

Што се тиче елемената лингвистичког дизајна, већина студената водила је рачуна о употреби шпанског језика, коришћењу израза, времена и реченичних структура, док су студенти који су радили виртуелне руте *Ruta turística del complejo histórico de Oplenac* и *Una ruta virtual sobre*

el sureste de Serbia путем *Youtube* канала посебно размишљали о дизајну интонације, ритму, акценту као елементима поменутог дизајна како би представили тему користећи сопствени глас у видео садржајима које су креирали.

По питању материјалности, сви су студенти задовољили први аспект јер су у креирању мултимодалних текстова у оквиру својих виртуелних тура користили фотографије и аудио и видео садржаје. Студенти су у већини случаја водили рачуна о томе како и где да поставе слике, који фонџ текста да користе, као и које боје да примене како би истакли своју тему и нагласили поруку коју су желели да пошаљу публици.

Шџо се тиче дизајна, у већини виртуелних тура фокус је био на овом аспектџ, међутим, дигитална платформа коју су студенти изабрали уџицала је и на сам дизајн њихових пројеката. Наиме, *Padlet* платформа нуди више могућности да се дизајн доради, улепша, да се више експериментише моџовима, док су у *PowerPoint* презентацијама могућности ограничене, те је експериментисање са моџовима, у случају креирања пројеката, било на нижем нивоу. Поред тога, недостајала је интерактивност, шџо је доџатно уџицало и на саме виртуелне туре.

Табела 2. Анализа студентских виртуелних тура по параметрима моџа и дигиталних алата

Активности студената	Моџ текста	Моџ слика	Моџ мапа	Моџ видео садржаја	Моџ аудио садржаја	Youtube	PowerPoint	Padlet
1. <i>Alhambra 1</i>	✓	✓	✓	✓	✓	/	/	✓
2. <i>Viminacium</i>	✓	✓	/	✓	✓	/	✓	/
3. <i>Londres</i>	/	✓	/	/	/	/	✓	/
4. <i>Ciudad de las Artes y las Ciencias - El Ocenográfico</i>	✓	✓	/	/	/	/	✓	/
5. <i>Ruta turística del complejo histórico de Oplenac</i>	✓	✓		✓	✓	✓	/	/
6. <i>Ruta virtual de Rovinj</i>	✓	✓	✓	✓	✓	/	/	✓
7. <i>Cracovia</i>	✓	✓	✓	✓	✓	/	/	✓
8. <i>Bilbao</i>	✓	✓	/	/	/	/	✓	/
9. <i>Visita virtual de la Pedrera</i>	✓	✓	/	✓	✓	✓	/	✓
10. <i>El parque de María Luisa</i>	✓	✓	/	/	/	/	✓	/
11. <i>Salvador Dalí</i>	✓	✓	/	/	/	/	✓	/
12. <i>Ciudad de las Artes y de las Ciencias</i>	✓	✓	/	/	/	/	✓	/
13. <i>Bioparc de Valencia</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
14. <i>Las Cataratas de Igauzú</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
15. <i>Isla de Pascua</i>	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓

16. Водич за будуће студенте или старије држављане о најизраженијим факултетима у Београду	✓	✓	/	/	/	/	/	✓
17. Parque del Buen Retiro	✓	✓	/	✓	/	/	✓	/
18. Huacachina, Perú	✓	✓	✓	✓	✓	/	/	✓
19. El museo Británico	✓	✓	/	/	/	/	✓	/
20. El Parque de Retiro	✓	✓	/	/	/	/	✓	/
21. ¿Qué es el Realismo?	✓	✓	/	/	/	/	/	✓
22. Museo del Prado 1	✓	✓	/	✓	✓	/	/	✓
23. Museo del Prado 2	✓	✓	/	/	/	/	/	✓
24. Alhambra 2	✓	✓	/	/	/	/	✓	/
25. El Camino de Santiago	✓	✓	✓	/	/	/	✓	/
26. Chichén Itza, Yucatán, México	✓	✓	✓	✓	✓	/	/	✓
27. Frigiliana	✓	✓	✓	✓	✓	/	/	✓
28. La mezquita de Córdoba	✓	✓	✓	✓	✓	/	/	✓
29. Oviedo	✓	✓	✓	/	/	/	/	✓
30. Museo del vino en Peñafiel, Valladolid	✓	✓	/	/	/	/	✓	/
31. Museo nacional de la aldea «Dimitrie Guști» (Bucarest, Rumanía)	✓	✓	/	✓	✓	/	/	✓
32. Cádiz	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓
33. La Alhambra 3	✓	✓	✓	✓	✓	/	/	✓
34. Isla Mujeres	✓	✓	/	✓	✓	/	/	✓
35. Parque de Retiro	/	✓	/	/	/	/	✓	/
36. La Tierra Media	✓	✓	✓	/	/	/	✓	/
37. Una ruta virtual sobre el sureste de Serbia	✓	✓	✓	✓	✓	✓	/	✓

На крају, све горе поменуто утицало је и на четврти аспект који се тиче продукције. Наиме, под овим аспектом подразумева се готов производ постављен на веб страници, платформи, као и техничке вештине како би се производ поставио у дигитално окружење да би био доступан ширем аудиторијуму. У том смислу, студенти који су изабрали да своју туру поставе на *Padlet* платформу развијали су и техничке вештине, стицали дигитална знања и, осим о садржају и модовима, водили рачуна о целокупној слици свог производа у дигиталном окружењу.

Према горе поменутим аспектима као и према табели закључује се да је квалитет виртуелних рута и испуњење студентских задатака, према унапред датим инструкцијама, понајвише зависио од избора дигиталних алата. Наиме, модови у виду текста и фотографија коришћени су у највећем проценту, док су модови попут интерактивних мапа, видео и аудио садржаја били могући на платформама које су то дозвољавале,

као што су *Padlet*, али и *Youtube* канал помоћу кога су реализована два мултимодална пројекта.

Што се тиче *PowerPoint* презентација, студенти су имали могућност да користе текст, фотографије, да убаце линкове до одређених видео клипова. Међутим, главни недостатак огледа се у томе што су своју презентацију представљали искључиво линеарно, те нису имали довољно простора за динамичније и интерактивније излагање. С тим у вези, *Padlet* платформа са намером је и на самом почетку, путем инструкција, представљена као адекватан дигитални алат који ће помоћи у припреми виртуелне туре, јер омогућава интерактивно и неограничено коришћење више различитих модова.

Резултат наведеног, тј. чињеница да скоро половина студената није желела да експериментирате са новим дигиталним алатом *Padlet*-ом јесте последица недостатка мотивације, али и (не)сигурности. Наиме, студенти су већ добро упознати са радом у *PowerPoint*-у те су у том погледу, приликом израде мултимодалних активности, бирали сигурнији дигитални алат који су већ много пута користили, који је лакши за употребу и не захтева додатна појашњења и стицање нових техничких вештина. Закључује се да је један број студената изашао из зоне комфора јер је изабрао да користи нови дигитални алат, што је захтевало и праћење одговарајућих туторијала. Друга половина студената држала се сигурнијег дигиталног алата без жеље да додатно развија сопствене дигиталне компетенције и развија мултимодалну писменост.

Дакле, како би се подстакло мултимодално учење, предложена је *Padlet* платформа јер омогућава интерактивнији рад са модовима, међутим, одређени број студената одлучио се за употребу другог алата, тј. *PowerPoint*-а. Наиме, у неким од виртуелних тура недостајали су модови попут аудио и видео садржаја, као и мапе које би обогатиле тему и излагање (*Ciudad de las Artes y las Ciencias – El Ocenográfico, Londres, Bilbao, El parque de María Luisa, Salvador Dalí, Ciudad de las Artes y de las Ciencias*, Водич за будуће студенте или стране држављане о најтраженијим факултетима у Београду, *Parque del Buen Retiro, El museo Británico, El Parque de Retiro, ¿Qué es el Realismo?, Museo del Prado 2, Alhambra 2, El Camino de Santiago, Museo del vino en Peñafiel, Valladolid, Parque de Retiro*). Према табели се може уочити да већина наведених пројеката нису одрађени у *Padlet*-у што управо говори о томе да су опције биле ограничене у *PowerPoint* презентацијама и то је додатно утицало на неиспуњење циљева задатих студентских мултимодалних пројеката.

С друге стране, пројекти који су у потпуности задовољили унапред задате циљеве мултимодалних пројеката јесу управо они где су студенти користили *Padlet* платформу, како у циљу креирања сопствених виртуелних рута тако и у представљању већ постојећих. У том погледу могу се издвојити следећи студентски пројекти: *Alhambra, Ruta virtual de Rovinj, Cracovia, Visita virtual de la Pedrera, Las Cataratas de Iguazú, Museo del Prado 1, Frigiliana, Oviedo, Cádiz, La Alhambra 3* као и *Ruta turística del complejo*

histórico de Oplenac и *Una ruta virtual sobre el sureste de Serbia* које су реализоване путем *Youtube* канала. Користећи текстове, фотографије, видео садржаје, аудио садржаје, 3Д мапе, као и аутентичне слике и видеа које *Padlet* платформа подржава, те отуда пружа могућности за коришћење различитих модова, студенти су у поменутим пројектима експериментисали са модовима, водили рачуна о атрактивности свог пројекта, о употреби језика, о повезаности модова, о свом излагању, о јасноћи презентације што и јесу били задаци задатих мултимодалних активности.

5. ДИСКУСИЈА И ЗАКЉУЧАК

Генерално, сви студенти, и у првом и у другом мултимодалном задатку, имали су у процесу рада активну истраживачку улогу те су морали да уложе доста труда и креативности што је већина и учинила. Радећи групно или самостално било је потребно да воде рачуна о детаљима као и да организују све дигиталне информације и материјале које су пронашли на интернету. С тим у вези, имали су слободу при одабиру материјала и дигиталних информација, те су њихова аутономија и одговорност биле веће што је неким студентима одговарало, док је другим студентима била неопходна додатна подршка као и објашњење што се уочава на основу обављених задатака.

Према Оквиру дигиталних компетенција – Наставник за дигитално доба (2017, 2019), студенти су претраживали, приступали, чували и управљали дигиталним информацијама, користили платформе, блогове, сајтове, портале, уређивали и комбиновали текстове, аудио и видео записе и на тај начин развијали дигиталне компетенције.

Поред тога, закључак до кога смо дошли, а који је у складу са оним што је Крес (2003: 169) навео у својој студији, јесте да су студенти користили модове на креативан начин, повезивали их и стварали нешто иновативно, што је утицало на то да не буду реципијенти језичких апстрактних правила, већ дизајнери и уметници који обликују семиотичке ресурсе унутар мултимодалних текстова у складу са својим интересовањима у одређеном комуникативном контексту и на тај начин развијају и своју мултимодалну писменост у настави шпанског језика.

Имајући у виду да су студенти хиспанистике од почетка студирања на Филолошком факултету фокусирани на употребу *Moodle*-а и других дигиталних алата, било је могуће применити мултимодално учење. Наиме, студенти стичу техничка знања упоредо са знањем шпанског језика што им је помогло да активно учествују у изради мултимодалних пројеката. Ово јесте показатељ да је за мултимодалну наставу потребна добра база у виду дигиталних компетенција наставника и ученика што се може уочити на основу претходних анализа активности.

Дакле, у овом контексту било је могуће реализовати мултимодалне активности јер су студенти навикли на учесталу употребу нових технологија док раде на задацима користећи шпански језик. Међутим, када ученици и наставници не владају дигиталним компетенцијама, немају

техничка знања, као и када не постоје техничке могућности, реализација мултимодалних пројеката у дигиталном окружењу, попут поменутих, није могућа. У том случају, мултимодалност је могуће развијати и у *offline* окружењу у виду презентација у којима се користе фотографије, исечци текстова, снимљени аудио и видео садржај и остали модови где нису потребна техничка знања о употреби одређених платформи. Мана ових активности пак јесте што недостаје интерактивност која у дигиталном окружењу представља главну предност мултимодалности и, у зависности од платформи, пружа већу могућност ученицима да буду креативни, систематични и организовани у представљању задатих тема на страном језику.

На крају, у даљим истраживањима у вези са овом темом могло би се истражити на који начин ученици уче стране језике помоћу модова и мултимодалних текстова, колико им мултимодалне активности помажу приликом учења нових речи, израза, граматике, да ли утичу на развој мотивације, аутономије, критичких и аналитичких способности, као и које су разлике у читању и писању мономодалних и мултимодалних текстова.

Литература

- Adami 2016: E. Adami, *Multimodality*, in: O. Garcia, N. Flores, M. Spotti (eds.), *Oxford Handbook of Language and Society*, Oxford: Oxford University Press.
- Bao 2017: X. Bao, Application of Multimodality to Teaching Reading, *English Language and Literature Studies*, Vol. 7, 3, 78–84.
- Bezemer, Kres 2008: J. Bezemer, G. Kress, Writing, in: Multimodal Texts A Social Semiotic Account of Designs for Learning, *Written Communication*, Vol. 25, 166–195.
- Dževit, Kres 2003: C. Jewitt, G. Kress (eds.), *Multimodal literacy*, New York: Peter Lang.
- Dževit 2014: C. Jewitt. *An introduction to Multimodality*, in: C. Jewitt (ed.), *The Routledge Handbook of Multimodal Analysis*, 2nd Ed. London: Routledge.
- Halmi 2013: A. Halmi, Kvalitativna istraživanja u obrazovanju, *Pedagogijska istraživanja*, 10 (2), 203–217.
- Kres, Van Luven 1996: G. R. Kress, T. Van Leeuwen, *Reading Images. The Grammar of Visual Design*, London: Routledge.
- Kres, Van Luven 2001: G. R. Kress, T. Van Leeuwen, *Multimodal discourse: The modes and media of contemporary communication*, London: Edward Arnold.
- Kres 2003: G. Kress, *Literacy in the new media age*, London: RoutledgeFalmer.
- Krulj 2019: J. Krulj, *Didaktička istraživanja u pedagoškoj teoriji i obrazovno-vaspitnoj praksi*, Leposavić: Učiteljski fakultet u Leposaviću Univerziteta u Kosovskoj Mitrovici; Društvo za narodno prosvetćivanje „SVETIONIK, – Kragujevac.
- Megnasn, Gadhi 2019: P. Magnusson, A. L. Godhe, Multimodality in: Language Education – Implications for Teaching, *Designs for Learning*, 11(1), 127–137.
- New London Group 1996: A Pedagogy of Multiliteracies: Designing Social Futures, *Harvard Educational Review*, 66: 60–92.

- Okvir digitalnih kompetencija – Nastavnik za digitalno doba 2017: Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, <<http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2015/08/Okvir-digitalnih-kompetencija.pdf>>, 3. 10. 2017.
- Okvir digitalnih kompetencija – Nastavnik za digitalno doba 2019: Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, <https://zuov.gov.rs/wp-content/uploads/2019/08/2019_ODK_Nastavnik-za-digitalno-doba.pdf>, 20. 12. 2019.
- Van Luven 2017: T. Van Leeuwen, A Social Semiotic Theory of Synesthesia? A Discussion Paper, *HERMES – Journal of Language and Communication in: Business*, 55, 105–119.
- Van Luven 2008: T. Van Leeuwen, New forms of writing, new visual competencies, *Visual Studies* 23(2): 130–135.

Milena M. Vidosavljević

THE ANALYSIS OF MULTIMODAL ACTIVITIES WITH STUDENTS OF HISPANIC STUDIES

Summary

Multimodality in teaching is gaining more attention in contemporary research and scientific literature. It is a special communication that relies on modes, such as pictures, graphs, audio, videos, maps, etc. which by combination create certain meanings in order for the modes to be adequately combined, multimodal literacy is necessary. The aforementioned literacy in teaching helps students to create multimodal texts and tasks in a digital environment. Therefore, the aim of this paper is to examine how first and second-year students of Hispanic Studies at the Faculty of Philology in Belgrade manage in a digital environment working on a multimodal task, as well as how they use digital tools and the Spanish language. Student presentations were exhibited and recorded via the *Zoom* platform, and data were collected through the observations of the researcher. Also, the research method used for research purposes is the analysis of authentic teaching materials. First-year students presented a topic about health in Spanish via the Moodle platform, while second-year students presented and created their own virtual tour in Spanish using the *Padlet* platform. For the analysis of multimodal activities, the criterion related to the use of modes and the creation of multimodal texts was used. The results of the analysis showed that most students were successful in creating multimodal activities, that they used mods in a creative way and that in this case it was possible to implement this type of activity because the students of this faculty and the study program are adapted to frequent application of new technologies on assignments using the Spanish language.

Keywords: multimodality, multimodal literacy, teaching, students, foreign languages, Spanish language.

Примљен: 29. децембар 2021. године
Прихваћен: 13. децембар 2022. године

Уредништво / Editorial Board

Др Драган Бошковић, редовни професор / Dragan Bošković, PhD, Full Professor

Главни и одговорни уредник / Editor in Chief

Др Никола Бубања, редовни професор / Nikola Bujanja, PhD, Full Professor

Оперативни уредник / Managing editor

Др Ала Татаренко, редовни професор,
Филолошки факултет Универзитета „Иван Франко”,
Лавов, Украјина

Ala Tatarenko, PhD, Full Professor,
Faculty of Philology, "Ivan Franko"
National University of Lviv, Ukraine

Др Александар Јерков, редовни професор,
Филолошки факултет у Београду

Aleksandar Jerkov, PhD, Full Professor,
Faculty of Philology, Belgrade

Др Анђелка Пејовић, редовни професор,
Филолошки факултет у Београду

Anđelka Pejović, PhD, Full Professor,
Faculty of Philology, Belgrade

Др Богуслав Зиелински, редовни професор,
Институт за словенску и класичну филологију,
Универзитет „Адам Мицкјевич”, Познањ, Пољска

Bogusław Zieliński, PhD, Full Professor,
Institute of Slavonic and Classical Philology,
Adam Mickiewicz University, Poznań, Poland

Др Димка Савова, редовни професор,
Факултет за словенску филологију, Софија, Бугарска

Dimka Savova, PhD, Full Professor,
Faculty of Slavic Studies, Sofia, Bulgaria

Др Јелица Стојановић, редовни професор,
Филозофски факултет, Никшић, Црна Гора

Jelica Stojanović, PhD, Full Professor,
Faculty of Philosophy, Nikšić, Montenegro

Др Михај Радан, редовни професор,
Факултет за историју, филологију и теологију,
Темишвар, Румунија

Mihaj Radan, PhD, Full Professor,
Faculty of Letters, History and Theology, Timisoara,
Romania

Др Персида Лазаревић ди Ђакомо, редовни професор,
Универзитет „Г. д Анунцио”, Пескара, Италија

Persida Lazarević di Đakomo, PhD, Full Professor,
The G. d'Annunzio University, Pescara, Italia

Бојан Оташевић, редовни професор,
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Bojan Otašević, Full Professor,
Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

Др Душан Живковић, ванредни професор,
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Dušan Živković, PhD, Associate Professor,
Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

Др Juan Raez Padilla, ванредни професор,
Универзитет у Хаену, Шпанија

Juan Raez Padilla, PhD, Associate Professor,
University of Jaen, Spain

Др Катарина Мелић, редовни професор,
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Katarina Melić, PhD, Full Professor,
Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

Др Maria Luisa Pérez Cañado, ванредни професор,
Универзитет у Хаену, Шпанија

Maria Luisa Pérez Cañado, PhD, Associate Professor,
University of Jaen, Spain

Др Марија Ћирић, ванредни професор,
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Marija Ćirić, PhD, Associate Professor,
Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

Др Данијела Јањић, ванредни професор,
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Danijela Janjić, PhD, Associate Professor,
Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

Др Дејан Каравесовић, доцент,
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Dejan Karavesović, PhD, Assistant Professor,
Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

Др Јелена Петковић, ванредни професор,
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Jelena Petković, PhD, Associate Professor,
Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

Др Марија Лојаница, ванредни професор,
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Marija Lojanica, PhD, Associate Professor,
Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

Др Марина Петровић Јилих, доцент,
Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу

Marina Petrović Jilih, PhD, Assistant Professor,
Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

Секретар уредништва / Editorial assistant

Јелица Вељовић / Jelica Veljović

Лектор за српски језик / Proofreader for Serbian

Ђорђе Ђурђевић / Đorđe Đurđević

Лектор за енглески језик / Proofreader for English

Даница Јеротијевић Тишма / Danica Jerotijević Tišma

Ликовно-графичка опрема / Artistic and graphic design

Слободан Штетић / Slobodan Štetić

Технички уредник / Technical editor

Стефан Секулић / Stefan Sekulić

Издавач / Publisher

Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац / Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

За издавача / Published by

Зоран Комадина / Zoran Komadina

Декан / Dean

Адреса / Address

Јована Цвијића б.б, 34000 Крагујевац / Jovana Cvijića b.b, 34000 Kragujevac

тел/phone (+381) 034/304-277

e-mail: nasledje@kg.ac.rs

<http://www.filum.kg.ac.rs/> Издаваштво / Часописи / Наслеђе

Жиро рачун (динарски)

840-1446666-07, партија 97

Сврха уплате: Часопис „Наслеђе”

Штампа / Print

Филолошко-уметнички факултет, Крагујевац / Faculty of Philology and Arts, Kragujevac

Тираж / Impression

150 примерака / 150 copies

Наслеђе излази три пута годишње / *Nasledje* comes out three times annually

***Наслеђе* је индексирано у ESCI (Clarivate Analytics), ERIH+ и MLA**

***Nasledje* is indexed in ESCI (Clarivate Analytics), ERIH PLUS, and MLA**

Издавање *Наслеђа* финансијски помаже Министарство просвете и науке Републике Србије

Publication of the Journal has been sponsored by the Ministry of Education, Science and Technological Development of the Republic of Serbia.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

82

НАСЛЕЂЕ: часопис за књижевност, језик, уметност и културу : Journal of Language, Literature, Art and Culture / главни и одговорни уредник Драган Бошковић. - Год. 1, бр. 1 (2004)- . - Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет, 2004- (Крагујевац : Филолошко-уметнички факултет). - 24 cm

Три пута годишње.
ISSN 1820-1768 = Наслеђе (Крагујевац)
COBISS.SR-ID 115085068